

טורי לאופר עקיבא (קובה)
38347
בן שרה-רבקה ואריה
נולד ב- 1924
התגייס לצה"ל ב- 1947
שרת בגדוד "גדעון" (13)
נפל ב- 5.1.1949
בעת מילוי תפקידו.

לאופר עקיבא,

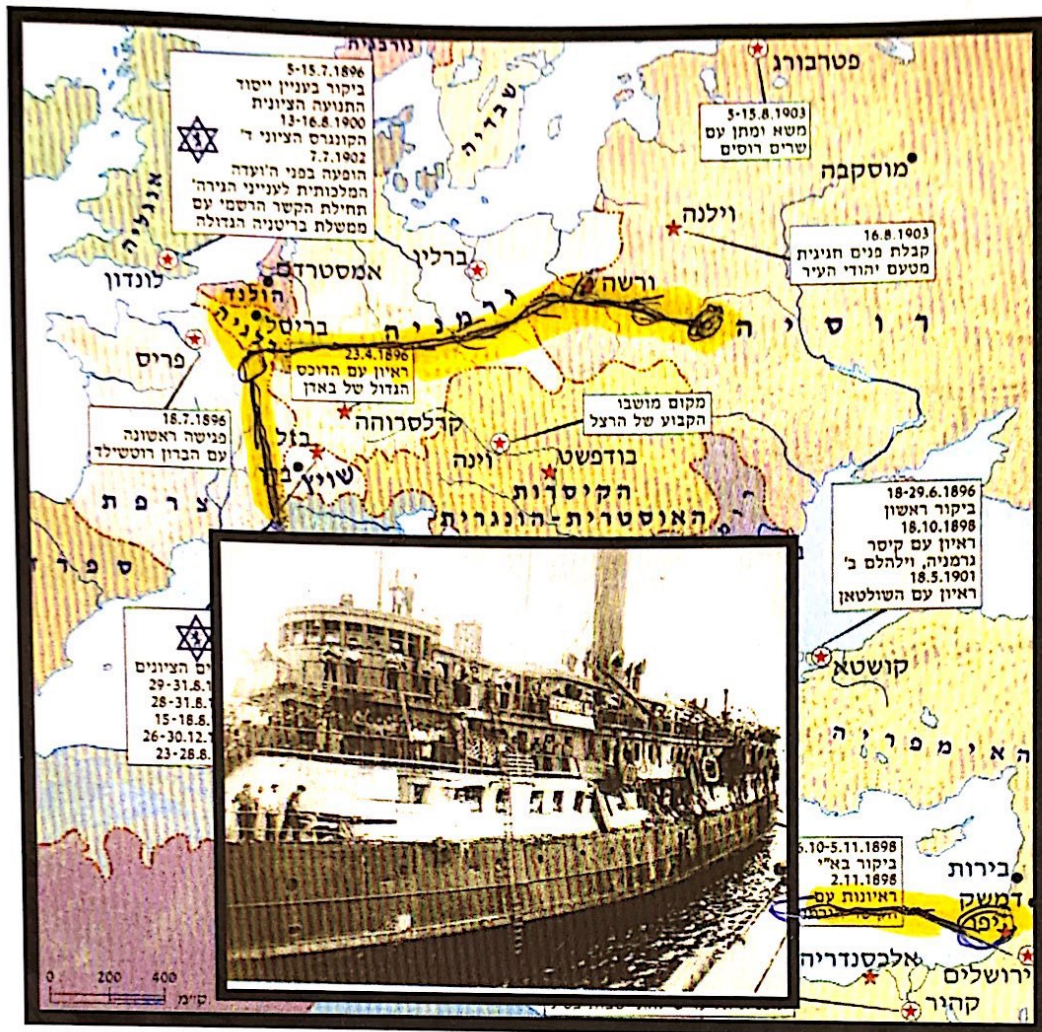
עקיבא, בן שרה-רבקה ואריה-לייבל, נולד בשנת תרפ"ג (1923) בפולין, בעיירה גרויצע הסמוכה לוורשה. למד בבית ספר עממי בעירו.

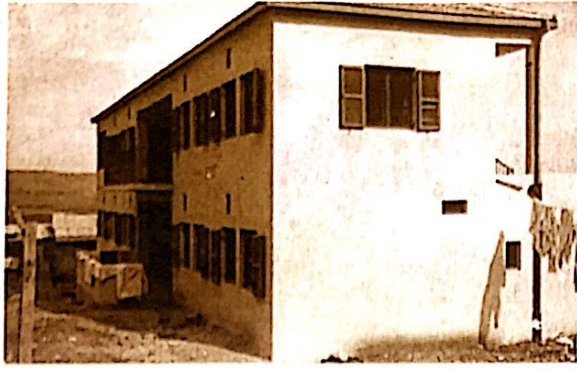
בביתו התוודע עקיבא לתנועת הפועלים ולרעיונותיה. בתחילה היה חבר תנועת הנוער הקומוניסטי, אך לאחר זמן קצר הצטרף לתנועת "נוער בורוכוב", ומאז שאף לעלות לארץ ישראל. זמן מה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ברח משפחתו של עקיבא לרוסיה. אלא שמיד אחר כך פרצה המלחמה (ספטמבר 1939), פולין נכבשה וחולקה בין הגרמנים לרוסים בהתאם להסכם ריבנטרופ-מולוטוב והמשפחה מצאה עצמה תחת שלטון גרמני. זמן לא רב אחר כך נשלחו כל בני המשפחה, עם יתר היהודים בעיר, למחנה ההשמדה טרבלינקה. צוואת אימו של עקיבא הייתה כי ינסה לפחות הוא לברוח, ואכן, כאשר נבחרו בני הנוער שנראו חזקים לעבודת פרך במחנות והעמידו אותם בצד היה גם הוא ביניהם, על אף גילו הצעיר, כיוון שהיה בעל גוף חסון ושרירי. לאחר שחרורו ממחנה המעצר הצטרף עקיבא לקיבוץ חפציבה בעמק יזרעאל. במשק החל לעבוד כחוצב, והתבלט מיד כחבר נאמן ומסור. כל ישותו הייתה נתונה כעת לקבוצת ההכשרה ולמשק, לחיי עבודה ויצירה, והיה מאושר על שהגיע להתגשמות שאיפתו. חבריו זכרים אותו כאיש עבודה, חבר לכול, עוזר לחלש ובעל יד נדיבה. מדי בוקר, עד לפני עלות השחר, קם ויצא לעבוד במחצבת המשק כשרובה על שכמו, בודק את הדרך ומאבטח את הגישה לעבודה. בהופיע האויב באופק מיד הניח את פטיש האוויר, ותפס הראשון את הנשק להרחיק כל סכנה. בגמר יום העבודה הקשה שוב עלה להר, להביא זר פרחים לקישוט מעונו. בפרוץ מלחמת העצמאות ביקש עקיבא להתגייס מיד, ודרש להצטרף ליחידה קרבית. הוא הוצב בגדוד 13 בחטיבת "גולני" - חטיבה מספר 1 ב"הגנה". עקיבא לא היה איש מלחמה ולא שש אלי קרב, אך הכרת הכרחיותה של המלחמה הביאה אותו לאחוז בנשק, ובשעת מבחן היה למופת באומץ לבו ועוז רוחו. הוא השתתף בקרבות רבים: בהגנת עמק יזרעאל, בכיבוש בית שאן, בקרבות כאוכב אל-הווא, בית יוסף וסנדלה, בקרבות על גנין ובכיבוש נצרת, ועד לנגב הגיע. בינואר 1949 השתתף עקיבא בקרב ברפיח במסגרת מבצע "חורב". יום שלם החזיק הגדוד מעמד במשלט מול הסתערויות בלתי פוסקות, כשלוחמיו ממתינים לתגבורת. אך המצרים, מסתייעים בכוח משוריין, פתחו בדי' בטבת תש"ט (5.1.1949) בהתקפת נגד גדולה ואילצו את הלוחמים הישראלים לסגת תוך סופת חול עזה. בנסיגה הקשה נפלו לוחמים רבים וביניהם עקיבא.

עקיבא היה בן עשרים וחמש בנפלו. הוכרז תחילה כנעדר, אך גופתו נמצאה לאחר כמה ימים והוא הובא למנוחת עולמים בבית העלמין בחפציבה. למרות שלא כל מטרות מבצע "חורב" הושגו, המשיכו הכוחות הישראליים להתקדם ואף חדרו לתחום סיני. המערך המצרי התמוטט ונשקפה סכנת כיתור לכל הצבא המצרי ברצועת עזה. בעקבות החדירה לסיני הופעל לחץ מדיני כבד על ישראל והיא נדרשה לסגת, אך האיום בניתוק עשה את שלו, וביום 6 בינואר 1949 הודיעה מצרים על הסכמתה לפתוח במשא ומתן עם ישראל. למחרת פסקה האש בחזית הדרום, ובכך נסתיימה הלחימה בחזית המצרית.

"יהי זכרו ברוך"

עלייתו לארץ

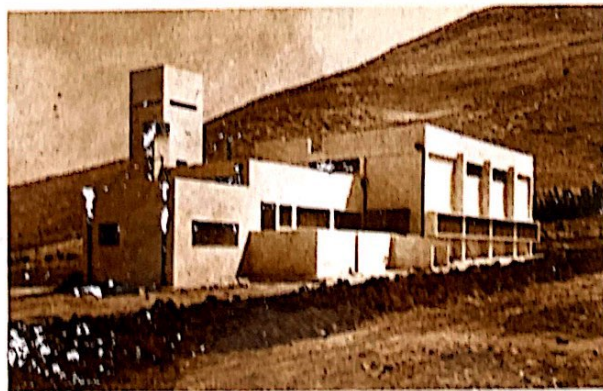

**בית הילדים הראשון
בחפציבה**

**טיול בשדות עמק
חפציבה**

**עבודות בביצות
בחפציבה**

**חדר האוכל
החפציבה**

גולני - נתיבי קרבות

מלחמת 'שלוש הגלילות'

במסדרים

הקרבות בהם השתתף

כיבוש עמק בית שאן והגליל התחתון

בליל ה'27-28 באפריל 1948 כבשה יחידת גולני את צמח ואת תחנת המשטרה שלה, שהכוחות הערביים השתלטו עליה מיד לאחר שפוגו ממנה הכוחות הבריטיים. כמו כן נתפסה משטרת גשר. בתחילת מאי נכבש גם הגליל התחתון ממזרח למערב. ב'28 באפריל פינו הבריטים את בית שאן והערבים תפסו את בניין המשטרה. אנשי גולני תפסו ב'28 באפריל את מחנה חיל הספר ליד העיר (מחנה גדעון) והכפרים הסמוכים לבית שאן כותרו. ב'11 במאי נכבש תל בית שאן, וב'12 במאי העיר נכנעה. כמו כן נכבשו סג'רה הערבית ובית-לחם הגלילית. הכרמל הדרומי נכבש על-ידי חטיבת ברמלי. במבצע בן-עמי כבשה חטיבת ברמלי את משלטי עכו ואת הכפרים אכויב ובצת ואף פרצה את המצור ליחיעם וגוש חניתה. כיבוש עכו הושלם ב'17 במאי.

כובשים את קאקון

סמוך לנסיגה מג'נין תקפה חטיבת אלכסנדרוני ב'5 ביוני את קאקון, כפר ערבי שמיקומו הטופוגרפי איפשר לו שליטה על יישובי עמק חפר הצפוני. הוא חלש גם על מסילת הרכבת שעברה לרגליו. גדוד אלכסנדרוני תקף את הכפר שיחידות עיראקיות סדירות הגנו עליו. צה"ל כבש את הכפר בהתקפת יום ובסיוע הפצצה אווירית. במקביל הפציץ צה"ל את ריכוזי העיראקים בסביבה. העיראקים ניסו להחזיר את הכפר לידיהם בהתקפות נגד אך נכשלו. עם היכנס ההפוגה לתוקפה נשאר הכפר בידי צה"ל. יעדים אחרים שנכבשו על-ידי העיראקים נותרו בחלקם בידיהם עד סוף המלחמה. ההתקפות על המשולש השיגו את יעדיהן בכך שהכוח העיראקי שחדר לתוכו נאלץ לוותר על תוכניותיו להשתמש בו כקדש קפיצה להתקפות נוספות ועד סיום המלחמה לא נקט יותר יוזמה התקפית.

מבצע שבו השתתף

חורב ("עיון")

מבצע חורב - ("עיון")

מבצע זה — המערכה למיגורו של צבא הפולשים המצרי בנגב, השתרע על כל פני מרחב הנגב הדרומי-המערבי. היחה זו המערכה הגדולה ביותר במלחמת-השחרור, רבת-משתתפים ומגוונת בכלי-מלחמה שונים. קרבות-תנועה לטוחים גדולים, שהביאונו להישגים עצומים, עם שבירת התנגדות-האויב במשלטיו.

*

המצרים שלקקו את פצעייהם מימי מבצע "יואב", ("עשרה-מכות") זכו להקות-דמים חדשה במבצע "אסף", חלף מאמצייהם להשיב, ולו רק מעט, מאשר אבו להם במכה ה"אחת-עשרה". מכה זו איבדה את תאכונם להתמודדות-חדשה והגבירה בהם את חרדתם. קוי-האויב הוצבו. המצרים התבצרו והסתגרו בקויהם, הכפילו גדרות סביב-מוצבייהם וחפרו קרביצורים משני בגורת עזה.

שתי זרועות וגדם מכותר גותרו לאויב: (1) הזרוע המערבית, צמודה לכביש עזה—רפיח, שריכוזה בה את שרידי-הכוחות המעולים של המצרים. (2) הזרוע המזרחית המשתרעת לאורך הכביש מעוגיה בואכה פירעסלוג. גדר צבאית, שנתמסכה לאורך כביש רפיח—עוגיה, הותה את הקו המחבר והמגן, כביכול, בין שתי הזרועות. (3) חטיבה-מצרית שלימה כותרה ב"כיס" פלוגיה—עיראק-אל-מגשיה, אשר למרות היותה מכותרת, היחה סכנה בעומק עורפנו, וביהוד כשהמצרים לא פסקו מלהכין לחלצם מן המצור בעזרת שותפם העיראקי, שנאות להקציב גוד-מוגבר, שהועבר לתכלית זו להרחברון.

כל-עוד קיים היה מצב זה וכל-עוד כברות-ארץ גדולות ועמדות איסטרטגיות בניד הפולש — לא פסה הסכנה המאימת על קיום-המדינה. צריך היה להקדימו, להכתיב לו את תנאינו אנו. לכך נועד מבצע "חורב".

קשיים מידי שמים הצטרפו לקשיי-הלחימה. גשמים עזים ירדו בנגב והפכו את אדמת-הליס הטובענית לטיט. שיירות-האספקה והתגבורות בוססו ושקעו בטין ושרכו זרכן אל בסיסי-המוצא במאמצים-עצומים. למועד היו הכוחות ערוכים במקומותיהם. חולקו התפקידים. המכה העיקרית תנחת בזרוע-המזרחית, בגורת עוגיה—עסלוגי ולשם רוכו כוח-שריון, חיל-רגלים וסוללות-ארטילריה. צריך היה להבטיח את הנצחון בקטע זה. כדי להפתיע את האויב ולבולל את הערכויותיו, וע"י כך להקל את מלאכת-הלוחמים בגזרה המזרחית, — הוטל על חטיבתנו לבצע, 48 שעות קודם ההתקפה במזרה, התקפה בגזרה המערבית. על כן, הועד אהד מגודדי-החטיבה לכבוש משלט בין דיר-אל-בלאח וחזן-יוניס, אשר טוחו איים לנתק את קו-התחבורה שבין רפיח לעזה. אותה שעה תתקיף פלוגת-משורינים את הכפר עכאסאן, ויחידות אחרות תבימנה התקפות לאורך הגזרה המערבית. מטוסי חיל-האוויר יהלמו בכסיסי-האויב העורפיים והקדמיים באל-עריש, רפיח, חזן-יוניס ועזה.

הקרב בו נפל עקיבא

בקרוב על משלט 86

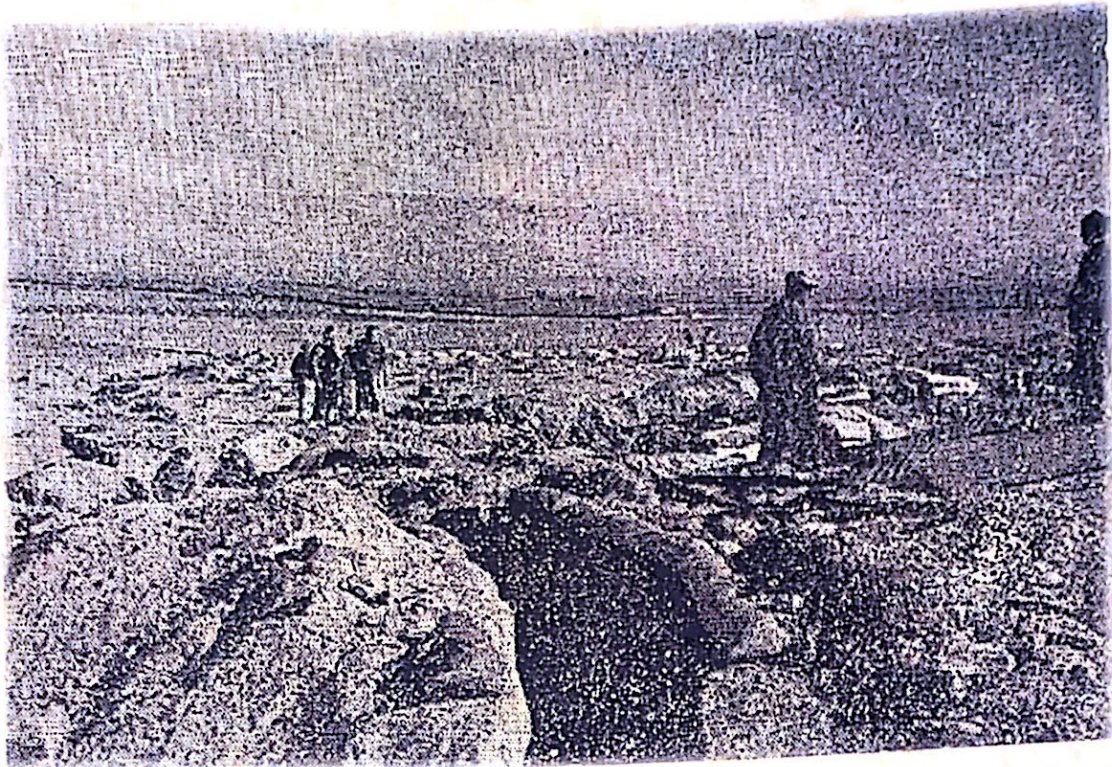
האווירה בבסיס-השדה שועוט, בו הגינו מספר ימים לפני הקרב, היתה מחושמלת ורצופה בהכנות קדחתניות, בדיקת נשק, הכנת ציוד וחגורה, אימון מזורז והתהפרות. כי ידענו: גזעם זה היה מערכה אשר לה מטרה גדולה — לזרוק את הפולש המצרי הרחק מתחומי ארצנו. — מערכה אשר תעלה בהיקפה על כל המערכות אשר קדמו לה. ועוד ידענו: אנו נהיה הפותחים במערכה זו. 48 שעות לפני שהיחידות האחרות תכנסנה לקרב, נהלום בנקודה רגישה ביותר לאויב — 2 ק"מ מעורק-התחבורה העיקרי שלו — עזה-רפית. ואם כי היה עלינו למלא, בשלב זה של המערכה, תפקיד של הכשרות-קרקע, הרי יש במכה מוצלחת שתנהח בנקודה זו כדי להתוך את גורלה של רצועת-ארץ זו, באם נאחו נה ולא נרפה.

כל זייל ידע את הסיכון הגדול ואת כובד מכת-הנגד שעלולים אנו לספוג באווירה זו יצאנו משועוט עם דמדומי הערב בשיירה מכוניות לעבר משלט 112. נצחוננו בהתמודדות הראשונה שהיתה לנו עם המצרים בזמן מבצע "אסף" נטע בנו הרגשת בטחון מצוינת, והשירה לא פסקה מפי האנשים עד הגיענו למשלט 112. כק"מ אחד לפני המשלט נעצרה השיירה. האנשים ירדו מן המכוניות והסתדרו בטור. ראשונים הובילו הסיירים שבדקו את הדרכים בלילות שקדמו לליל-הפעולה, אחריהם פלוגתי שכללה מחלקות רגלים ומחלקת פיאטים ומרגמות 2, אח"כ פלוגתו של יהודה, אף היא במתכונת דומה, והפיקוד בתוך; צורפו לנו 2 מכ"י ו-2 מרגמות 3, שנישאו בלעדי הבסיסים ומספר פגזים, ואלו יתר אנשי הפלוגה המסייעת, על נשקם ותחמושתם, וכן יתר הציוד של הרובאים צריכים היו להגיע בשיירת הדרג הראשון לאחר שהמשלט יכבש.

התזתהים התחילו בהפגזת-חיפוי בראשית הערב. המטרות פוזרו לאורך כל הגזרה, כדי שתשומת-לב האויב לא תוסב ליעד-הגדוד. תוך הפגזות הסיורגין של תותחינו החל הטור לנוע מערבה, לעבר משלט 86. עד מרחק של $1\frac{1}{2}$ ק"מ לפני המשלט עברה הדרך ללא כל תקלות, אלא שבמקום זה נפלו כמה פגזים בתוך הטור ובקרבתו. לא ברור היה מי ירם. קרוב לודאי שאלו היו פגזי אויב מטווחים מראש, כיון שבאותו מקום ממש נפגעה אח"כ שיירת הדרג הראשון. יריות אלו היו מקריות לגמרי, והגבת האנשים היתה עצורה. נפגעו כמה לוחמים, ביניהם אחדים באופן קשה. פנוי הפצועים גרם לעיכוב של 20 רגע לערך ומיד לאחר זאת המשכנו לנוע בדרכנו.

הגענו לשפתו המזרחית של ואדי-סלקה. מעברו המערבי מתרומם הרכס שבראשו נמצא משלט 86. רוחבו של הגיא היה 300 מ' לערך, והוא נחרץ בתוכו לכמה אפיקים שהקשו את המעבר בו. לא היתה לנו כל אינפורמציה מדויקת על עמקו וגדלו, וכפי שהתברר לנו אח"כ, — הגיעו המסיירים בלילות הקודמים לשלוחותיו של הואדי. מדרום למקום בו הגיע הטור המסתער, ירדנו אל תוך הואדי כדי לתקוף את המשלט מצפונה. פרשתי שתי מחלקות בצורת זזית, כשמחלקה אחת מתקדמת הזיתית

האזור בו נלחם

יומן מערכה

13.12.48	— פטרול-סיור, שיצא בלילה מחרבת-מעין לעבר משלטי-האויב שממערב לחרבה, נתקל בדרכו בכוחות אויב שהתנהלו בין משוכות הצברים והגדרות שבקרבת נ.ג. 108. לאחר חילופי יריות נסוגו אנשינו בשלום לחרבת-מעין. לאחר זאת הורעש המקום קלות ע"י מרגמותינו.
14.12.48	— פטרול-לילה-אליהם תקף באש את משלט 108. תשובת-האש של האויב היתה דלה ביותר. אנשינו חזרו בשלום לבסיסם.
17.12.48	— מחלקת-גיפיים מגדוד הפשיטה התנגשה ביחידת חבלנים מצרית סמוך למשלט 108. המצרים נמלטו לעבאסאן. לאנשינו הרוג אחד ו-2 פצועים. מחלקת-גיפיים שניה פיטרלה בשטחים שבין גירים לעבאסאן.
19.12.48	— מטה-החטיבה ירד לעימארה.
20.12.48	— יחידת-סיור של "ברק" מצאה את משלט 108 דיק מאנשים וסביבתה נמוקשת במוג"רים.

כותבים לזכרו של

עקיבא ז"ל

לחיק המשפחה — — —

הנה נתקבצו יחדיו לכאן — כבחייהם כן במותם איש איש ופרשת חיו, איש איש ופרשת-מותו. ראינום בתוכנו על המשוחף ועל המיוחד שבהם. כל אחד ועולמו שלו, כל אחד ומזגו שלו, ואילו בצאתם כמתנדבינו במלחמה הפכו חלק בלתי-נפרד מישותנו, מגש-מתנו הקיבוצית.

הם נשאנו עמם על פני הארץ הזאת, כשם שנשאו כלי-זינם בקרבות ג'נין ונצרת, בקרבות הגליל והנגב.

בודדים — איש וגורל בדידותו בחיים, בדידות מהורים, בדידות מאשה, בדידות מרע — מצאו בתוכנו את משפחתם הגדולה, ואנו בהם את בני-המשפחה.

וכשהובאו גויותיהם אחת לאחת, כל אחת ופרקה שלה, כל אחת ופרשת גלגוליה במותה, ראינום חוזרים אל חיק המשפחה...

אמרתי בלבבי — מי יירש את גאון מלחמתם? מי ישא את זכר אבדנם שלא יאבד בחלל זו הארץ, הרוויה זכרונות כאב? הנאמץ זכרם בקרבנו כבמשפחה, למען לא ינתשו ולא ישכחו עם עומס

הימים? — — —

ואולי תהיינה אותיות מתות אלה נרות-נשמה קטנים להחיות

זכרם בתוכנו — — —

וורה (1901)

נולד ב-1924 בעיירה גריצה ליד ורשה. בנערותו הצטרף לתנועת "הנוער הבורכוני" וציפה לעלייתו. משפחתו הושמדה בטרבלינקה והוא הצליח לברוח, אך נתפס ונשלח למחנה עבודה. גופו החסון עמד לו בכל תלאותיו והוא ניצל. בתום המלחמה השתתף בהקמת קבוצת הכשרה בבליגיה.
ב-1946 העפיל ארצה באניה "ביריה" והגיע עם חבריו מקבוצת "בדרך" לחפצי-בה.
היה בין העובדים הקבועים והמסורים במחצבה. עם פרוץ מלחמת השחרור התגייס ולחם בשורות חטיבת גולני בקרבות רבים.

נפל על משלט 102 במבצע "חורב" ב-5.1.49.
בן 24 בנפלו.

באנו, כל הקהל הרב הזה של חברים, נוער וילדים לתת את הכבוד האחרון ולהיפרד מחברנו, הלוחם האמיץ, קובה.
מורכני ראש עומדים אנחנו ע"י קברו הפתוח.
"בערבות הנגב מתנוצץ הטל,
בערבות הנגב איש מגן נפל.
לא נושם הנער ונדם הלב,
את בלורית השער רוח תלטף".
המלים נהפכו למציאות. מערבות הנגב הובא בלילה עלידי חבריו לעבודה, לחיים ולנשק.

דרך מחשכי העבר, בעולם של שחור, שנאה ומשטמה, נושא הוא בלבו את דגל המרד, את השאיפה לחיים חדשים. עז היה רצונו למגר את כל הזוועה. כוחות רבים קמו לנו למכשול, ועוד קמים. רבים מאוד הכוחות האלה. קובה היה אחד מאלה, אשר בהסתערותו על האויב הסתער נגד כל כוחות השחור אשר בעולם.

בזים אנחנו למוות, כי הורגלנו למות — ויקרים לנו החיים והמפעל. לעבודת שדה, גן ובנין קמנו הבוקר, כי רבה העבודה. נחפזים לחדר-האוכל, למחסן-הכלים — והנה שוב דגל שחור על גג חדר-האוכל, והנה פניהם הנוקשים של הלוחמים, אשר הביאו את קובה הביתה. מלה אחת "קובה", וידענו את הכל. לא למלאכת קבורה היו מיועדים החברים והכלים...

קובה, כלוחם ומנצח הבאנו אותך למנוחת עולמים. אנחנו סותמים את הגולל עליך, אך לא על תקותנו. הדגל לא הורד. היד היהודית אוזנת בבטחון את נשק השחרור. יש מי שימשיך.

חברים. נאסוף את הכלים, נחזור הביתה ונמשיך בעבודתנו, עבודת בנין ויצירה. יחזור כל אחד לעבודתו ולתפקידו. כי רק חיי יצירה ובנין יהיו מצבת זכרון נאה ללוחמינו, אשר נפלו. הם יהיו העדים, שלא לשוא הקרבנות.

משה

לזכרו של קובה

רק בן 24 היה קובה בנפלו בהסתערות על עמדות המצרים ברפיח, אבל פרשת חייו וטלטוליו — מתאימים לאדם זקן ושבעי-ימים. בן העיירה הקטנה גריצע (גרויעץ) ע"י ורשה. בגיל צעיר הצטרף לנוער הקומוניסטי, וכעבור זמן קצר לתנועת „נוער-בורוכוב“, אשר לה נשאר נאמן כל ימי חייו המסוערים. לפני כניסת הנאצים לעיירתו ברח כל משפחתו לרוסיה, אך עם הייצוב הזמני של הגבורות חזרו לעירם כרבים אחרים, וכעבור זמן לא רב נלקחו כולם לטרבלינקה. משפחתו כולה נשרפה שם — — — אמא דרשה ממנו שינסה הוא לפחות לברוח, ואמנם שיחקה לו השעה. כאשר נבחרו בני-הנוער, אשר נראו חוקים, לעבודת-סרך במחנות, והעמידו אותם בצד, היה גם הוא ביניהם על אף גילו הצעיר. מחנה-העבודה בסקוויס קו היה ידוע כמחנה, אשר עובדיו לא החזיקו מעמד תקופה ארוכה, כי יצרו שם חמרי-מלחמה כאלה, המכלים את בריאות העובדים, ובפרט כשלא נקטו בשום אמצעי-הגנה על הבריאות וכי, לא היה איכפת כמובן לגרמנים, אם נפלו העובדים כזבובים. היו ברשותם די אנשים אחרים... באורח-פלא הצליח קובה לברוח ממחנה זה — ולאן לפנות?

זמן מה הסתתר בעיירת גרויצע, אח"כ בגיטו ורשה — אך שוב נתפס ונשלח למחנות-עבודה בגרמניה, ממחנה למחנה. חוסן גופו עמד לו בכל התלאות האלה. נוסף לכך בתור ספורטאי ותיק, היה זמין מוצא זמן להתעמלות, ואפילו לכדור-רגל, הספורט החביב עליו ביותר

לא פעם עירר הדבר גם תשומת לב מיוחדת: במחנה-עבדים מוצא האחד גם שעת-כוסר לספורט!

ריחו לא נפלה בכל תלאותיו, כי ידע מטרה אחת, כאלה שאף ובה האכין: ארץ-ישראל הפועלית! ואכן עם בשורת השחרור — והדרך לארץ עדיין חסומה — היה בין הראשונים, שדרכם היתה ברורה להם, ויחד עם חברו הטוב למפלגה ולגורל-חיים אריה גרינבאום ז"ל, שנפל אף הוא בימים אלה בנגב, ובצורה כל כך דומה, יחד אתו ניגס להקים קבוצת הכשרה בבליגיה. מבליגיה הגיעו ארצה בין ראיוני העולים אחרי המלחמה, ופניהם לקבוצה.

הבדל רב היה בינו לבין חברו הטוב אריה. בו בזמן שלאריה היתה נטיה חזקה לצבאיות ולמשמעת כתגובה נגד השפלת כבודו באירופה, ולכן עוד לפני פרוץ המלחמה חבט את גיוסו לפלמ"ח, וידע לפקד ולארגן, ורק הפצרות החברים והרגשת האחריות לגורל קבוצת-ההכשרה כנעו בעדו מהליכה לפלמ"ח עוד אז, והוא התגייס רק עם פרוץ המלחמה — הרי לקובה לא היתה כל נטיה וזיקה לצבאיות ולנשק, ורק ההכרה בצדקת דרכנו ובהכרח של המלחמה הביאה אותו לגיוס.

לא התלהב לפעולות כחברו אריה, לא שש אלי קרב כמוהו אבל כפי שמספרים חבריו, בשעת מבחן היה למופת באומץ-לבו ובעוז-רוחו, העשוי לבלי-חת. שניהם, אריה וקובה, נשאו שרידים יחידים למשפחות גדולות וענפות, ותהא זאת נחמתנו, שלא הובלו בפולניה כצאן לטבח, כי אם נלחמו ונפלו על שחרור הארץ, גלחמו ונפלו על כך שלא יוכל לחזור עוד פעם מה שקרה בפולניה.

ובבוא היום, וכבישי הנגב ודרכיו יהיו מוקפים נקודות ישוב כמו כבישי העמק, וחורשות וגנים יבואו במקום גבעות החול, אזי נזכור ונדע, שזה בזכות אלה, אשר ראו את החולות הללו בדמם.

על קובה כי איננו

את קובה פגשתי פעמיים, פעם בבלגיה ופעם בחפציה, ובשני
הפקרים היתה הפגישה קצרה, ובכל זאת קובה חרות בזכרוני, כאילו
חיינו יחדיו עת רבה.

שבוע־שבועיים לאחר בואי לבלגיה עמדה לעלות ארצה הפלור־
גה הראשונה של קבוצת „בדרך“, שקובה היה הרוח החיה בתוכה.
הנה ישבנו ארבעתנו — שני שליחים, קובה ומשה גלס (שגם הוא
התגייס כחבר קבוצתנו) — על מנה לקבוע את מי לעליה ואת מי
עדיין להשארות בגולה. קובה זכה להיות בין העולים, ומשה נתחייב
להיות בין הנשארים עד לתור הבא. והנה שאלני קובה, לאיזה משק
יפנו לתקופת הכשרתם, והדגיש, כי עו רצונו ורצון חבריו לתנועה
לבוא למשק, אשר בו יפגשו חברים לפועלי־ציון שמאל, אותה מפלגה,
שבכנפיה התחנך ואשר אהבה בכל נפשו.

עברו מאז יותר משנתיים, והנה פגשתי בחפציה, פצוע
ביד. קשה היה לראות בו אותו קובה, שהכרתיו בגולה. אמנם הייל היה,
אך נאז כן עתה כל ישותו היתה נתונה לקבוצת ההכשרה ולמשק,
לחיי עבודה ויצירה. צר לי מאוד, שלא זכיתי להכירו בחיי הקבוצה,
במשק. בדמי־חיי נקטף ואיננו, אך זכרון קובה וחברו אריה לא ימוש
מלבותינו. זאב (לני)

עקיבא לאופר ז"ל

כבד מאוד האבל במותו, מות גבורים, של חברי היקר עקיבא
אחים לצרה־חיינו. הכרתיו בשנת 1943, כאשר הביאוהו למחנה
הריכוז הנאצי. עברו עלינו יחד כל הצרות והעינויים הנאציים, עד
לשחרור החלקי בשנת 1945. אבל בזה לא היה די. המערכה השניה
מהרה לבוא. וכאשר נפגשנו יחד בתור לגיוס בעמק יזרעאל שמחנו
מאוד, ושמחתנו גדלה עם כל פגישה ופגישה.

אכן, מהמערכה האיומה לחיים, במשך כל ימות מלחמת העולם,
יצאנו כמנצחים, ועכשיו נפגשנו טוב במערכה. והוא רצה כל כך
שהמלחמה תיגמר, כי כל מאווייו היו לחיות חיים חפשיים בארץ־
ישראל החפשית, לחיות ולעבוד בקיבוץ.

באותה תנועה חיינו, לה היה נאמן. תמיד האמין בעולם זנוח,
צודק ויפה יותר. גם לפעולתנו האחרונה יצאנו יחדיו, ובזמן שחזרנו
מהקרב ונודעה לנו הבשורה המרה — קשה היה להאמין שקובו איננו.
גדול הצער. דוקא עכשיו, בקרבות שחרור הנגב, על סף הגשמת
שאיפותינו, נפל קובה שדוד בקרב.

עקיבא מת מות גבורים, וכזה ייכנס להיסטוריה שלנו, היסטור־
יה רבת־התהלה של עם, אשר לחם לעצמאותו.
ועוד זכיה וכה קובה, שהביאוהו חבריו לנשק לקבר ישראל
באדמת הקיבוץ, אשר בו רצה לחיות וליצור.

חברו דוב ב.
(לוחמי הגיטאות)

שמחה וקובה

החיים כצורים על החייל לא לזכור את העבר, לא לחשוב על הרבה הברים, שאינם עזר, להיות שמח תמיד, כדי שאפשר יהיה להסכים להיות בצבא על חייו האפורים. רק במעמקי הלב נשארת הכרעה.

הייתי חדשים אחדים יחד עם שמחה וקובה בכיתה אחת. החיים היו כמותפים כל היממה. גרנו ביחד, ובילינו את הזמן ביחד. כך ככירים את בן-האדם על מעלותיו וחסרונותיו, ונוצרת חברות. זוכר אני את שמחה, על הבעת-פניו הרצינית, אשר אמר כולן רצינות ואחריות. זוכר אני איך — בצאת הפקודות החדשות למשטר ונהג בצבא — התקומם בכל מאודו נגד המסגרת הזאת, אשר פגעה באופיו הפשוט.

זוכר אני את בת-הצחוק של קובה, אשר למרות כל מה שעבר עליו באירופה, לא דעכה בו שמחת החיים הטבעית. צחוקו זה לא נדם ברגעים חמורים; עמדתו לא היתה רחוקה משלי, וההלצות שהכמיע, עודדו את כולם.

בתחילת המלחמה התארגנה בגדוד 13 פלוגה של חברי המשקיים מהעמק, אשר שמרה על המסורת של ההתישבות העובדת גם בצבא — מסורת של מסירות לתפקיד ושל חברות. בכל הפעולות לשהורר העמק ובכל הפעולות של הגדוד היתה פלוגה זו הראשונה בכוח המחץ. היתה הרגשה טובה בזמן הקרב: הבטחון, שכל אחד יכלא את תפקידו, ולא יעזוב את חברו בשעת צרה. היחס החברי בין ספקד לחייל, והאמון ההדדי בין חבר לחבר, יצרו את ההווי של פלוגתנו.

שותפים ליצירת ההווי הזה היו שמחה וקובה. נתייתם המשק והתייתמנו גם אנחנו, חבריהם לקרב.

שלום

השלושה

שוויים ושונים היו השלושה באופים ובצורת חיים. המשותף להם היו הבית, הדרך והמטרה. שלשתם ראו בחיי הצבא רק המשך לדרך שהלכו בה כבר מזמן ושלשתם רצו מאוד לחזור ולהחליף את הרובה באת. רק שינוי המצב בארץ הניע אותם לעזוב מסגריה, פלחה ומחצבה. רגילים היינו לראותם בנאמנותם לתפקידיהם במשק וכך המשיכו גם בצבא, באותה מסירות ויכולת מלאו גם שם כל תפקיד. האחד בפשטות ובשקט שלו, השני במרצו הבלתי פוסק והשלישי בגישתו הרצינית. בדרך ארוכה הלכו יחד: מהפעולות הראשונות בעמק עוד הרבה לפני הקמת הצבא. אחר כך יחד עם הגדוד מיומו הראשון דרך מערכות ג'נין, פעולות הגלבוע, ומשם למערכת נצרת ולבסוף ערבות הנגב. בנגב הספיקו עוד להשתתף יחד עם הגדוד בביצוע פעולות יפות. מאחת הפעולות האחרונות והקשות ביותר שהיגדוד עמד בה, לא חזרו יותר. לחמו עם כל החברים בגבורה ובאון. ארוך היה היום ההוא ואריה נפצע קשה עוד בכיבוש המשלט ומת שעות מספר אחרי-כן. שמחה הספיק להילחם כל היום ורק בעזיבת המשלט בדרך חזרה לבסיס כרע ונפל סמוך למפקדו. קובה עבר את כל זאת ורק מאחת הפעולות ימים מספר לאחר כך לא חזר יותר.

לא רק משקנו השאיר שם את גבוריו, רוב משקי העמק השאיר שם בנגב את נציגיהם בכרית דמים עם אדמת-הנגב.

כשנפגשנו לפני 4 שנים בהכשרה בבלגיה כבר מלאו לאר
19 שנה, אבל בהתנהגותו נשאר עוד נער. נער גדול, חזק, עליו
מלא שמחה וכוח חיים. החיים דמו לו לספר שעוד לא הספיק לקרא
העולם עמד לפניו פתוח ובלתי מופר. העולם היה מלא הרפתקאות
מלא ענין והעיקר: משמח את הלב.

ואריה השתוקק לנצל את כוחותיו, לחבק את החיים בזרועות
החזקות, להתמודד אתם, לנצחם, ליהנות מהם ולהיות ראוי להיקר
גבר.

עמדה לפני אריה השאלה הקונקרטית: מה לעשות? אבל אה
התשובה לא ידע ומשום כך רבו שיחות החברה על מעשי משובח
של אריה. שיחות אשר הכאיבו ללב החברים. כולם אהבו את אריה
אהבו את עליונותו, כוחו הבלתי-מרוסן, את יושר-לבו. אריה עמד מוקד
החברים המאשימים אותו ולא ניסה להצטרף. להיפך: גילה עוד דב
רים שלא נודעו מקודם לחברים. והשיחות האלה נגמרו בלי פסק
דין ועונש. הרגשנו אז כולנו, שאריה יכול להיות בחור למופת. יש
צורך רק במשהו שיכוון את הכוח הצעיר הזה המשתוקק לפעולה.

עברו כמה חדשים, התחלנו לעבוד ואריה התחיל להשתנות,
מצא את הכיוון. חיי עבודה וחיי חברה. חינוך חלוצי ותנועתי והנסיות

המר של חיי גלות הראו לו את הדרך ואת התפקיד המוטל עלינו
אריה השתנה. רק צחוקו העליו לא השתנה, והנכונות לעזור לחברים
חלשים יותר. יחד עם זה התגבשה באריה שאיפה להיות גיבור. גיבור
כמו חיילים מהצבא האדום ששיחררוהו מידי הנאצים. בזמן הזה חיינו
עוד תחת הרושם החזק של שחרורנו על ידי הצבא האדום. שרנו
בעיקר שירים של החיילים האדומים ובהצגה לכבוד 7 בנובמבר תי
ארנו את כניסתם של החיילים הסובייטיים לגרמניה. אריה קיבל את
תפקידו של הקצין הרוסי המשחרר את היהודים הכלואים במחנות.
אריה היה מאושר בתפקידו עד אין קץ, ואנחנו נהנינו ממשחקו והת
פעלנו באיזה מידה מתאים לו התפקיד הזה. איש מאתנו לא שיער
אז ואף לא אריה שתפקיד כזה הוא עוד עתיד לשחק במציאות, במר
לדתו המשתחררת.

בזמן המלחמה בארץ התפתח אריה, נעשה לאיש, אבל לשאי
פתו מימי הנעורים להיות גיבור נשאר נאמן. לא ידע רק במה לבחור:
להיות פלמחניק או מלח, או אולי צנחן? וכשהתגייס לצבא גלחם
בגבורה ובגבורה נפל. בחייו הפורחים שילם את מחיר הגשמת חלו
מותיו.

אריה היה חבר טוב. תמיד מוכן לעזור לחלש. לא פחד מפני
מאמץ, לא קימץ בכוחות. היה גאה שיש לו כוח לעזור, וכזה יישאר
בזכרונו. — נזכור גם את עקיבא, חברו וחברנו הנאמן. קובה, שנפל
כה מהר אחרי אריה.

קובה לא שאף להיות גיבור מלחמה, אם כי התגייס בין הרא
שונים. את הגיוס הוא ראה כמילוי חובתו, ואת חובתו מילא תמיד
במסירות ובהתמדה. כחייל שאף להגיע כבר לימי שלום, במ ישותף
במלחמה אחרת: דמלחמה לשחרור הסוציאלי. קובה היה בן אמיתי
של הפרוליטריון היהודי בפולין. בביתו לא קיבל השכלה רבה, לא
לימדוהו דרכי התנהגות אלגנטיות, לא דאג לחיצוניות מהודרת. במקום

זה היה לו גוף בריא וחסון, שרירים חזקים, עין חדה וכישר להינצל
מכל מיני צרות. עיקר העיקרים באופיו של קובה היה הרגש: לב
המרגיש בצרות הנדכאים, של כל אלה שהמשטר הקפיטליסטי שלל
מהם לחם ואויר לנשימה. קובה התקומם נגד המציאות שסבבתהו,
מציאות מלאת שעבוד ועוני, ובה מרד. לא שאף לעשות קריירה, לא
רצה לברוח ממעמדו, לא חיפש פתרון אישי. הוא רצה, ששובע ואור
ישררו בכל בית פועלי הזקוק להם, שיהיו מנת חלקו של כל הפרו-
ליטריון. וכך — עוד בהיותו נער — נכנס לתנועה המהפכנית, ובה
פעל בלהט, במסירות ובקנאות.

כשהכרנו את קובה, היה חבר ב"נוער ברוכוב". לא יאומן, באיזו
מידה היה קובה קשור למפלגת פועלי-ציון ולדרכה. לא החסיר אף
פגישה מפלגתית, בכולן ישב, כולו מרוכז, בפה פעור, ובאמונה דתית
כמעט קבל את דברי המרצה. היה זה ממש נוגע ללב לראות את
קובה — שהלימוד היה קשה עליו — מתאמץ להבין ענייני סוצי-
לוגיה מסובכים. באיזו תשומת-לב הקשיב וכמה אסיר-תודה היה
למרצה. כשקובה נסע לחופש, ביקר לראשונה בסניפי המפלגה, במזר
כירות, במועדון. בהיותו אחד מן השורה, היה גאה בפגישות, שנפגש
עם מישהו ממנהיגי פועלי-ציון שמאל, ובכל הזדמנות ציטט את דב-
ריהם. היה גאה, שהוא חבר במפלגה, והיה מוכן להקריב עבורה הרבה.
הסמל של הנוער הבורוכובי ותעודת החברות היו אוצרותיו הגדולים
ביותר, עד כי, למרות האיסור מצד מארגני העליה הבלתי-חוקית,
החביאם והביאם אתו ארצה.

קובה היה חבר טוב של כולם, של המבוגרים, של הנוער ושל
הילדים. הוא התיידד מהר ואהב להיות בחברה. לאחר מותו של אריה
היה שבור ורצוק, ולאחר זמן קצר נפל גם הוא. אנחנו, שנשארנו
בחיים, נהיה נאמנים לזכרם ובדרכם נמשיך ללכת.

שרה פ. (פאטל)

שנים היו: אריה גרינבאום ועקיבא לאופר (קובא). אודים מוצלים, אשר הוריהם ויקיריהם גוועו על המוקד באש הקרמטוריון. במקרה ניצלו שניהם מידי הפשיסטים —

הם באו משורות העם העובד, ובגמר המלחמה הצטרפו בלי שהיות לחוגי החלוץ. שאיפתם היתה: להגיע לארץ-ישראל, לבנות מולדת חדשה, בית חדש, שבו יוכלו הם והבאים אחריהם להיות בני חורין.

לפני שלוש שנים עלו עם זרם העליה הבלתי-ליגלית ותיכף לבואם נכנסו לקיבוץ. החלו בשבילם חיים חדשים, שונים שינוי גמור מאלה אשר חיו בעבר: חיי עבודה ויצירה. הם הסתגלו מהר, מאד שרים על שהגיעו להתגשמות שאיפותיהם.

עברו שנתיים. החלה מלחמתנו, מלחמת השחרור. אריה וקובה מתגייסים בין הראשונים ומצטרפים לשורות ה"חיש". הם ידעו מדוע עליהם ללכת. הם הבינו על מה עליהם להילחם, ועל כן התפרצו למאבק בכל מרץ נעוריהם. הם לקחו חבל בקרבות רבים: בית-שאן, כאוכב-אל-האוזה, בית-יוסף, סנדלה, משלטים ע"י רפיח וכו'. התחילו ברובה הבלתי-ליגלי ובסטן הגיעו אל שורות הצבא הישראלי המאורגן.

בגבורה עמדו בקרבות קשים, לא נרתעו בפני סכנות חמורות. הגיעו לנגב, וכאן בהיאבקות קשה על שחרור משלט נפלו שניהם.

שכלנו שני הברים נאמנים. אריה וקובה אינם עוד בנינו שמותיהם יישארו שמורים בלבנו כסמל ללוחמים העשויים ללא חת כסמל לשאיפותינו בארץ, כסמל לעם המשתחרר.

הם נפלו למען הבאים אחרינו, כדי לאפשר להם בנין ויצירה בארצנו, במולדתנו. כבוד לזכרם!

משה גלס

ש נ ת י מ . . .

עברו כשנתיים מאותם הימים המרים, שהיו מביאים לנו בשורות איוב אחת אחרי השניה. רק שנתיים, וכשאח סוקר אחרונה, גדמה לך למעמים, שחקומה ארוכה מבדילה בינינו ובין הימים הטרוסים האלה, ימי מלחמת העצמאות, כי הרי סוערה הקוסחנו ורבת-מאורעו מאורע אחד משכיח את קודמו במהירות מסחררת.

לכן גדמה לנו למעמים, שעצמאות זו, שזכינו בה אחרי מאמצים וקרבנות של דורות, היא כאילו טבעית ומובנת מאליה. -

והן רק חמול חיחה "השבת השחורה", רק חמול גרשו אניות מעפילים ועוד טרם נמחו דמעוניהם של כל הסכולים במלחמה.

טוב לכן, שנקבע יום זכרון לגבורינו, אשר הקריבו את נפשם, למען נוכל לחיות בארץ ולטייל בה באין מחריד.

ביום זה נזכור ונזכור את יענקלה ושמה, את קובא ואריה - זכרונם לברכה.

יענקלה, שרק יצא מגיל הנוער והחזיק בידיו הצעירות את ההגה בדרך ירושלים הנצורה, עד שנפל . . .

קובא ואריה, ניצולי המחנות והגיהנום הנאצי - שרידים יחידים למשפחות ענפות, ושמה הצנוע והאתראי, שנפלו על שחרור הנגב.

נזכור ונזכור את חברינו מעלית הנוער, שהחנכו אצלם ואצו ראשונים למערכת שממנה לא חזרו - חברי הנוער הרומני ישעיהו שוסטרמן, שנפל בקרב על משמר-העמק, וחברו נפתלי, שנפל בימים האחרונים של המלחמה בגליל המערבי.

נזכור ונזכור את משה רובינשטיין מהנוער ההונגרי, שנפל בהגנת גזר ואת חברו מרדכי פריד, שנספה בדרכי הנגב.

כולם הם הקדימו את צו ההתיצבות. - - -

ראשונים לצו מצפונם אצו למערכת בראשית חייהם לסחום כל פרצה בגופם, והיה

כי ישאלך בנך על סוד חקומה ישראל - וספרת לו על כסופי דורות ועל שמירת

הגחלה - על כל העליות והמאבקים - וחסיים בפרק האחרון - פרק הדור, שהשליך

נפשו מנגד והביאנו עד הלום.

ובסרק הזה חלק לנו: יענקלה ושמה

קובא ואריה ישעיהו ונפתלי

זכרם אחנן לנצח

צב

כשנעלמת פתאום,
נשתפלו שולי שמייים
ונכופו העלים והצהיבו
וחרצית הבר אספה כותרתה
והארץ שתקה,
והאדמה בכתה
וגם אני.

עקיבא לאופר ז"ל

1949 - 1924

